

LAKIALOITE 127/2010 vp

Laki eduskuntaryhmistä

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eduskuntaryhmistä. Aloitteen päätarkoituksena on selkeyttää eduskuntaryhmien oikeudellista asemaa. Lakiehdotuksen mukaan eduskuntaryhmät rekisteröitäisiin eduskunnan keskuskanslian pitämään rekisteriin. Rekisteröinnin myötä eduskuntaryhmästä tulisi oikeushenkilö, joka voisi saada nimiinsä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä olla asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Laissa säädettäisiin myös, että jokainen kansanedustaja kuuluu

johonkin ryhmään ja että jokaisella ryhmällä on laissa määritellyt seikat sisältävät säännöt.

Laissa säädettäisiin myös eduskuntaryhmän eduskunnalta saamasta tuesta, sen käytöstä ja valvonnasta. Samalla kumottaisiin voimassa oleva laki eduskuntaryhmien tuesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2011 eduskuntavaalien jälkeen 1 päivänä toukokuuta 2011. Lakiehdotuksen mukainen perusilmoitus eduskuntaryhmärekisteriin olisi kuitenkin tehtävä vasta viimeistään 1 päivänä syyskuuta 2011.

PERUSTELUT

Yleisperustelut

Eduskuntaryhmiä koskeva sääntely on nykyisellään varsin niukkaa. Perustuslaissa eduskuntaryhmät mainitaan 26 §:ssä, jonka mukaan enenaikaisten eduskuntavaalien määrääminen edellyttää eduskunnan koolla olemista ja eduskuntaryhmien kuulemista. Niin ikään valtioneuvoston muodostamista sääntelevässä perustuslain 61 §:ssä eduskuntaryhmien edellytetään ennen pääministerin valintaa neuvottelevan hallitusohjelmasta ja valtioneuvoston kokoonpanosta.

Eduskunnan työjärjestyksessä eduskuntaryhmät mainitaan 6 §:n 1 momentin 12 kohdassa,

jonka mukaan puhemiesneuvoston tulee tehdä ehdotuksia eduskuntaryhmien keskinäisestä istumajärjestyksestä täysistuntosalissa. Lisäksi työjärjestyksen 43 a §:n mukaan eduskuntaryhmällä, joka ei ole edustettuna valiokunnassa tai sen jaostossa, on oikeus saada jäljennös vielä keskeneräisen asian asiakirjoista, jos ne eivät ole salaisia. Eduskuntaryhmien olemassaolo voidaan päätellä myös työjärjestyksen 51 §:stä, jossa säännellään täysistunnossa käytettäviä ryhmäpuheenvuoroja.

Voimassa olevaa eduskuntaryhmiä koskevaa sääntelyä voidaan luonnehtia varsin hajanaiseksi ja eräällä tavalla pistemäiseksi. Kuitenkin

eduskuntatyö tosiasiaa olennaisilta osin rakentuu juuri eduskuntaryhmien olemassaololle ja kansanedustajien toiminnalle omissa ryhmissään. Siksi jo periaatteellisista syistä on tarpeen saattaa voimaan eduskuntaryhmiä koskeva perussääntely. Tällainen sääntely on tarpeen myös käytännön syistä, koska nykyisellään eduskuntaryhmien oikeudellinen luonne on hyvin epäselvä. Ne eivät ole oikeudellisesti osa mitään puoluetta. Tällainen oikeudellisen aseman epäselvyys on hankalaa erityisesti niiden kolmansien osapuolten kannalta, jotka haluavat ryhtyä oikeussuhteisiin eduskuntaryhmän kanssa esimerkiksi tavarantoimittajina tai palkattuina työntekijöinä.

Nyt ehdotettavan lain on tarkoitus muodostaa eduskuntaryhmien oikeudellisen aseman perusta. Lakiin ehdotetaan otettavaksi vain ryhmien aseman järjestämisen kannalta välttämättömät vähimmäissäännökset. Laki muodostuisi kolmesta eri osa-alueesta. Ensinnäkin se sisältäisi eduskuntaryhmän määritelmän ja esimerkiksi ryhmän sääntöjen vähimmäissisällön. Toiseksi siinä säädettäisiin eduskuntaryhmän rekisteröinnistä ja kolmanneksi eduskunnan ryhmälle myöntämästä tuesta, sen käytöstä ja valvonnasta. Laki olisi luonteeltaan erityislaki esimerkiksi suhteessa puoluelakiin (10/1969). Eduskuntaryhmällä olisi esimerkiksi oma taloutensa. Julki-suuslakia sovellettaisiin eduskuntaryhmien toiminnan erityisluonteen vuoksi niiden asiakirjoihin vain siltä osin kuin siitä nyt ehdotettavassa laissa erikseen säädettäisiin.

Lailla ei puututtaisi siihen, mikä eduskuntaryhmän ja puolueen suhde on tai miten valitaan edustajia valtioneuvoston jäseniksi. Ehdotettavan sääntelyn keskeiseksi lähtökohdaksi voidaankin luonnehtia pyrkimystä jättää mahdollisimman paljon ryhmän toiminnan järjestämistä ryhmän oman autonomian varaan.

Laissa säännelty eduskuntaryhmän eduskunnalta saama tuki olisi erillistä tukea verrattuna puoluelain 9 §:ssä säänneltyyn valtionavustukseen eli ns. puoluetukeen. Koska ehdotuksen mukaan eduskuntaryhmästä tulisi erillinen oikeushenkilö, se voisi olla puoluelain muuttami-

sesta annetun lain (683/2010) 8 a §:n 1 momentissa tarkoitettu puolueen lähiyhteisö.

Koska vaalirahoitusta sääntelee erillinen, vastikään uudistettu laki, ei vaalirahoitusta koskevaan sääntelyyn tässä yhteydessä esitetä muutoksia.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 luku

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain soveltamisala. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eduskuntaryhmästä, sen rekisteröinnistä ja ryhmän valtion talousarviosta saamasta tuesta.

Eduskuntaryhmä ei ole julkisoikeudellinen oikeushenkilö, eivätkä sen johtoon ja henkilöstöön kuuluvat ole virkamiesasemassa, eikä eduskuntaryhmän toimintaan sovelleta yleistä hallintolainsäädäntöä. Ryhmän johdon ja jäsenten tehtäviin ja vastuuseen sovelletaan vain tätä lakia ja vahingonkorvaus- ja rikoslainsäädännön yleisiä säännöksiä eikä virkamieslainsäädäntöä. Eduskuntaryhmän toimihenkilöiden ja muiden eduskuntaryhmän palveluksessa olevien toimi- ja työsuhteisiin sovelletaan tällaisia oikeussuhteita koskevaa yleistä lainsäädäntöä. Eduskuntaryhmän päätöksentekoon ja toimintaan ei sovelleta hallintolainsäädäntöä, joten esimerkiksi ryhmän päätöstä jäsenen erottamisesta ei voi moittia hallintolainsäädännön perusteella. Lakiin ei ehdoteta säännöstä eduskuntaryhmän tai sen toimielimen päätösten moittimisesta. Kansainoikeus ei ole tarpeen myöskään ryhmän jäsenten oikeusturvan kannalta, koska ryhmän toimintaan tyytymätön jäsen voi milloin vain erota ryhmästä ja perustaa uuden ryhmän tai liittyä toiseen olemassa olevaan ryhmään sillä seurauksella, että häneen kohdistettavissa olevat entisen ryhmän julkisista varoista saamat tuet ja oikeus tukeen siirtyvät hänen mukanaan. Toisaalta ryhmän jäsenenä voi olla yleisten siviilioikeudellisten säännösten perusteella oikeus moittia häntä henkilökohtaisesti velvoittavaa ryhmän enem-

mistöpäätöstä, joka koskee ryhmän jäseniltä perittäviä maksuja.

Lakiehdotuksen kannalta toisen keskeisen kokonaisuuden muodostavat eduskuntaryhmän rekisteröintiin ja rekisteristä poistamiseen liittyvät säännökset 7 ja 8 §:ssä. Kolmas säännöksessä erikseen mainittava sääntelykohde on eduskuntaryhmän taloudenhoito siltä osin kuin kyse on ryhmän eduskunnalta saaman tuen käytöstä ja valvonnasta. Tältä osin lakiehdotus vastaa sisälöltään eduskuntaryhmien tuesta annettua lakia (1091/2010). Muutoin lakiehdotuksella ei puututa ryhmän taloudenpitoon, vaan se jää ryhmän sisäisen sääntelyn varaan.

Eduskuntaryhmä vastaa sopimuksiin, sitoumuksiin ja muihin velvoitteisiin perustuvista vastuistaan yksityisiä oikeushenkilöitä koskevien yleisten säännösten perusteella. Eduskuntaryhmän valtion talousarvion perusteella saaman tuen käyttämiseen, valvontaan ja palauttamiseen sovelletaan tämän lain erityissäännöksiä.

2 §. Eduskuntaryhmän tarkoitus. Pykälässä kuvataan lyhyesti eduskuntaryhmän tarkoitus. Säännöksen mukaan eduskuntaryhmän ensisijainen tarkoitus on edistää jäsentensä yhteisten poliittisten päämäärien tavoittelua. Ryhmät muun muassa määrittelevät kantansa sekä kulloinkin eduskunnan käsiteltävänä oleviin valtiopäiväasioihin että yhteiskunnallisessa keskustelussa esillä oleviin kysymyksiin laajemminkin. Ryhmät myös tiedottavat toiminnastaan aktiivisesti. Ryhmä voi esimerkiksi tiedottaa ja pitää yhteyttä eri tahoihin ja järjestää kokouksia. Ryhmä voi myös osallistua kansalliseen toimintaan eri puolilla Suomea sekä kansainväliseen toimintaan. Ryhmällä voi olla tutkimus- ja kehitystoimintaa. Tällaiseen toimintaan voidaan käyttää 10 §:ssä tarkoitettua, eduskunnan myöntämää tukea. Ryhmän tarkoituksensa toteuttamiseksi tekemiä toimia ei ole syytä rajata lailla, koska toimintatavat jätetään kunkin ryhmän oman autonomian varaan.

Ryhmä voi esimerkiksi palkata henkilökuntaa, ostaa tarvitsemaansa irtaimistoa, hankkia tilauspalveluja, ottaa lainaa sekä tehdä muita ryhmän tarkoitusta tukevia oikeustoimia. Ryhmä

voi järjestää omaan toimintaansa liittyviä tilaisuuksia ja yleisötilaisuuksia eduskunnan tiloissa ja muualla. Eduskunnan tilojen käyttämisessä on luonnollisesti noudatettava eduskunnan toimielinten asiasta erikseen antamia määräyksiä. Eduskunnan istuntokausien aikana ryhmät järjestävät vakiintuneesti viikoittain ryhmäkokouksen. Ryhmä voi lisäksi pitää erikseen erityisen työvaliokunnan kokouksia. Tarvittaessa järjestetään tietyn valiokunnan jäsenenä olevien ryhmään kuuluvien edustajien kesken ns. valiokuntaryhmän kokouksia. Käytännössä vakiintuneeksi toimintatavaksi on muodostunut myös ryhmien ns. kesäkokouksien järjestäminen kesään sijoittuvan istuntotauon loppupuolella.

Momentin loppuosan mukaan ryhmä huolehtii sen säännöissä määrätyistä muista tehtävistä, jotka liittyvät eduskunnan toimintaan. Tällaisia voivat olla esimerkiksi ryhmän työnantaja-asemaan liittyvät tehtävät.

3 §. Eduskuntaryhmän oikeushenkilöys, oikeustoimikelpoisuus ja hallinto. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi eduskuntaryhmän oikeushenkilöllisyydestä ja siihen perustuvista oikeudellisista toimintamahdollisuuksista. Eduskuntaryhmää voidaan yleisesti luonnehtia niin, että se on eduskunnan keskuskansliassa pidettävään eduskuntaryhmärekisteriin merkitty eduskunnan varsinaiseen hallinto-organisaatioon kuulumaton kansanedustajien yhteenliittymä. Tämä luonnehdinta ei sulje pois sitä, että yksikin kansanedustaja voi muodostaa eduskuntaryhmän.

Eduskuntaryhmästä tulee oikeushenkilö, kun se on merkitty eduskunnan keskuskansliassa pidettävään eduskuntaryhmärekisteriin, koska rekisteröintiajankohta on yksiselitteisesti todettavissa. Ennen rekisteröintiä tehdyistä oikeustoimista vastuu määräytyy samojen periaatteiden mukaan kuin rekisteröimättömässä yhdistyksessä. Edelleen momentissa ehdotetaan selvyiden vuoksi säädettäväksi siitä, että eduskuntaryhmän jäsenet eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa ryhmän velvoitteista.

Ryhmän toimihenkilöiden ja ryhmän palveluksessa olevien muiden työntekijöiden vastuu-

seen sovelletaan työntekijän vastuuta koskevia vahingonkorvauslain ja työsopimuslain säännöksiä.

Ryhmän jäsenillä ei ole oikeutta ryhmän hankkimisiin tai saamiin varoihin. Tällaiset varat kuuluvat ryhmälle, joka päättää niiden käytöstä sääntöjensä ja ryhmän vastaanottamia varoja mahdollisesti koskevien ehtojen mukaisesti. Ryhmän saamista varoilla ei tässä momentissa viitata toimistokalusteisiin ja -laitteisiin ja muuhun omaisuuteen, jonka ryhmä ehdotettavan 11 §:n nojalla saa eduskunnalta käyttöönsä toimintaansa varten. Tällaisen omaisuuden omistusoikeus säilyy eduskunnalla.

Pykälän 2 momentin mukaan eduskuntaryhmän säännöissä määrättyjen toimielimien olisi lain, sääntöjen ja ryhmäkokouksen päätösten mukaan huolellisesti hoidettava ryhmän asioita. Säännöissä määrätyn toimielimen on huolehdittava siitä, että ryhmän kirjanpito on laillinen ja varainhoito luotettavasti järjestetty. Säännöissä määrättävä toimielin voisi olla esimerkiksi puheenjohtaja, puheenjohtajisto tai työvaliokunta. Säännöissä voidaan määrätä myös useammasta toimielimestä, jotka yhdessä huolehtivat lakiehdotuksen mukaisista tehtävistä. Tässä tarkoitukseksi toimielimeksi ei voisi nimetä eduskuntaryhmän työntekijää tässä roolissa, koska työntekijään sovelletaan esimerkiksi työ-, vapaa- ja loma-ajan, palkan ja muiden työsuhde-etujen, toimisuhteen päättämisen ehtojen ja vahingonkorvausvastuun osalta yleistä työlainsäädäntöä. Säännöissä määrätty toimielin vastaisi ryhmän hallinnon järjestämisestä sekä hallinnon ohjauksesta ja valvonnasta tavanomaisena pidettävällä tavalla. Säännöissä määritettyjen toimielinten jäsenten vastuusta ehdotetaan säädettäväksi 17 §:ssä. Lisäksi momentissa säädettäisiin, että puheenjohtaja edustaa ryhmää. Säännöissä voitaisiin määrätä muista ryhmän edustajista.

Käytännössä useimpien eduskuntaryhmien päivittäistä hallintoa johtaa tehtävään palkattu, tavallisesti pääsihteerin nimikkeellä toimiva henkilö. Tällaisen henkilön toiminnan järjestäminen samoin kuin esimerkiksi hänen nimikkeensä ehdotetaan jätettäväksi yleisen työlain-

säädännön sekä ryhmän omien päätösten ja sääntöjen varaan.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi organisaatiolaeissa tavanomainen säännös siitä, miten haaste tai muu tiedonanto on toimitettava ryhmälle. Tällaisissa tilanteissa on luonteavaa, että ryhmää edustaa sen puheenjohtaja tai muu henkilö, jolla on yksin tai yhdessä toisen kanssa oikeus edustaa ryhmää. Ryhmän nimen kirjoittajan puolestaan tulisi ilmetä ryhmän säännöistä. Tällainen oikeus saattaa olla tarkoituksenmukaista antaa myös ryhmän palveluksessa olevalle johtavalle toimihenkilölle. Nimenkirjoittajaa koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi ryhmän sääntöjen vähimmäissisältöä koskevaan 6 §:ään.

Eduskuntaryhmän on toiminnassaan luonnollisesti noudatettava perustuslakia, tätä lakia, eduskunnan työjärjestystä sekä niitä muita lakeja ja eduskunnan omien hallintoelinten antamia määräyksiä ja ohjeita, joissa on eduskuntaryhmien toimintaa koskevaa sääntelyä ja määräyksiä, minkä vuoksi tästä ei ehdoteta lakiin erillistä säännöstä.

4 §. Eduskuntaryhmän nimi. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eduskuntaryhmän nimestä sekä nimelle asetettavista vaatimuksista. Käytännössä ryhmien nimet vaihtelevat niin, että joissakin tapauksissa ryhmän nimeen sisältyy sen puolueen nimi, jonka ehdokaslistalta enemmistö ryhmään kuuluvista kansanedustajista on valittu, kun taas joissakin tapauksissa ryhmän nimi on muodostettu vapaammin. Ehdotetulla sääntelyllä ei muutettaisi tätä käytäntöä, vaan ryhmän itsensä päätettäväksi jäisi, millaisella nimellä se haluaa rekisteröityä eduskuntaryhmistä pidettävään rekisteriin.

Pykälään ehdotetaan kuitenkin otettavaksi neljä nimenvaihtoa rajoittavaa säännöstä. Ensimmäkään ryhmän nimi ei saisi olla sekoitettavissa toisen rekisteröidyn puolueen nimeen. Tätä rajoitusta olisi tulkittava suhteellisen tiukasti, jotta valitsijoille ei syntyisi virheellistä mielikuvaa siitä, millaisen poliittisen ryhmän toiminnasta kulloinkin on kysymys. Toiseksi eduskuntaryhmän nimi ei saisi myöskään olla sekoitettavissa toisen eduskuntaryhmän nimeen. Tämä on

tärkeää esimerkiksi niiden kolmansien henkilöiden kannalta, jotka ryhtyvät oikeustoimiin ryhmän kanssa. Kolmanneksi eduskuntaryhmän nimi ei saisi olla sekoitettavissa myöskään rekisteröidyn yhdistyksen nimeen. Tälle rajoitukselle voidaan esittää samat perusteet kuin edellä. Neljänneksi ryhmän nimi ei saisi myöskään olla vastoin lakia. Tällainen tilanne saattaisi syntyä esimerkiksi silloin, jos jokin ryhmä pyrkisi rekisteröitymään jonkin rikoksen tunnusmerkistön täyttävällä nimellä.

Eduskuntaryhmän rekisteröitävässä nimessä on lisäksi oltava sana "eduskuntaryhmä" tai sen vastine toisella kansalliskielellä. Tarkoitus on, että virallista nimeä käytetään esimerkiksi ryhmän puolesta tehtävissä sopimuksissa ja muissa oikeustoimissa. Sen sijaan ryhmän tiedotuksessa ja vastaavissa yhteyksissä ryhmän nimen voi esittää ilman sanaa "eduskuntaryhmä", jos sekaannuksen vaaraa ei ole.

5 §. Eduskuntaryhmän jäsenyys. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, millä perusteilla kansanedustajan jäsenyys tietyssä eduskuntaryhmässä määräytyy. Lähtökohtana olisi se, että eduskuntaryhmän muodostavat saman rekisteröidyn puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokaslistalta viimeksi toimitetuissa eduskuntavaaleissa valitut puolueen jäsenet ja sitoutumattomat henkilöt. Tämän lähtökohdan voidaan katsoa vastaavan myös äänestäjän odotuksia hänen valitessaan ehdokasta. Säännöksessä otetaan kuitenkin huomioon, että ryhmä voi hyväksyä jäsenekseen myös muita henkilöitä. Käytännössä on esiintynyt esimerkiksi tilanne, jossa henkilö valittiin kansanedustajaksi valitsijayhdistyksen listalta. Eduskunnan aloitettua toimintansa hän kuitenkin liittyi siihen eduskuntaryhmään, johon hän oli jo ennen vaaleja kuulunut. Säännös mahdollistaa myös sen, että kansanedustaja siirtyy kesken vaalikauden ryhmästä toiseen.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi ensinnäkin, että kukin edustaja kuuluu johonkin eduskuntaryhmään. Säännös merkitsisi samalla sitä, että eduskunnassa ei voi olla ns. vilttejä edustajia. On syytä korostaa, että säännöksellä ei millään tavoin rajoiteta eduskuntaryh-

män mahdollisuuksia säännöissään määrätä niistä edellytyksistä, joilla ryhmään kuuluva edustaja kuripitotoimenä joko määrääjäksi tai kokonaan erotetaan ryhmästä.

Selvyyden vuoksi momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös myös siitä, että edustajalla on mahdollisuus kesken vaalikauden siirtyä ryhmästä toiseen tai uuteen ryhmään. Tällaisia ns. loikkauksia tapahtuu käytännössä muutama vaalikaudessa. Säännös ei kuitenkaan tarkoita sitä, että edustajalla olisi ehdotettavaan lakiin perustuva oikeus päästä tietyn ryhmän jäseneksi, vaan jäseneksi hyväksymisestä päättää 1 momentin perusteella vastaanottava ryhmä sääntöjensä mukaisesti. Kansanedustaja voi vanhasta ryhmästä erottuaan myös perustaa uuden ryhmän. Vaikka ryhmästä siirtyisi toiseen ryhmään enemmistö sen jäsenistä, nämä eivät saa siirtymisensä perusteella oikeutta käyttää vanhan ryhmänsä nimeä. Tästä seikasta ei kuitenkaan ehdoteta lakiin erillistä säännöstä, koska sitä voidaan pitää itsestään selvänä. Säännöksellä ei ole vaikutusta puoluelain (10/1969) 9 §:ssä tarkoitetun valtionavustuksen määräytymiseen.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi ensinnäkin siitä, että ryhmä voi määrätä jäsenensä suorittamaan maksuja ryhmälle. Koska maksuvelvollisuus on yksilön oikeusaseman kannalta merkittävä seikka, sen määrittämisen mahdollisuudesta on tarpeen ottaa perussäännös lakiin. Tarkoitus on, että ryhmän säännöissä määrättäisiin tarkemmin maksujen perimisestä ja niiden suuruuden määräytymisestä.

Niin ikään ryhmän jäsenen oikeusaseman kannalta on tärkeää, että laissa on selkeät säännökset niistä kuripitotyyppisistä toimista, joita ryhmä voi päätöksellään kohdistaa ryhmänsä jäseniin. Tästä säädettäisiin ehdotetussa 4 momentissa. Momentissa mainittaisiin kyseeseen tulevat toimenpiteet. Kunkin ryhmän sisäisen autonomian varaan, käytännössä siis säännöissä määrättäväksi, jäisi se, missä määrin, millaisissa tapauksissa ja millaisten menettelyjen mukaisesti tällaisia seuraamuksia voidaan käyttää.

6 §. Eduskuntaryhmän säännöt. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi eduskuntaryh-

mien sääntöjen vähimmäissisältöä koskeva luettelo. Ryhmän säännöissä voisi momentissa lueteltujen seikkojen lisäksi olla määräyksiä muis-takin ryhmän tarpeelliseksi katsomista asioista.

Eduskuntaryhmä määrää säännöissään itse, missä menettelyssä niitä muutetaan. Sääntöjen muutos tulisi voimaan, kun se on merkitty eduskunnan keskuskansliassa pidettävään eduskuntaryhmärekisteriin. Tästä ei kuitenkaan ehdoteta erikseen säädettäväksi.

7 §. *Eduskuntaryhmän rekisteröinti.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi eduskuntaryhmän rekisteröimisestä ensimmäistä kertaa. Tällöin ryhmän täytyy antaa eduskunnan keskuskansliaan perusilmoitus, johon merkitään jäljempänä säädettävät tiedot. Ilmoitusta varten on tarkoitus laatia erillinen lomake. Ilmoitus olisi tehtävä viivytyksettä, koska eduskunnan kansliassa on mahdollisimman pian varsinkin uuden ryhmän perustamisen jälkeen oltava ajantasaiset tiedot ryhmästä ja sen johtohenkilöistä. Tämä on tärkeää myös suhteessa kolmansiin. Nopeaan järjestäytymiseen ohjaa myös eduskunnan työjärjestyksen 17 §:n 1 momentti, jonka mukaan eduskunta asettaa pysyvät valiokunnat viipymättä kokoonnuttuaan vaalikauden ensimmäisille valtiopäiville. Käytännössä tämä edellyttää ryhmien järjestäytymistä tätä ennen.

Säännöksessä ei mainittaisi mitään ehdotonta määräaika. Tämä johtuu siitä, että käytännössä tilanteet voivat vaihdella suuresti. Jos esimerkiksi kesken vaalikauden muodostuu kokonaan uusi ryhmä, vie muun muassa sääntöjen kirjoittaminen aikaa, jonka pituutta on vaikea ennakoida. Ryhmän nopeaan rekisteröintiin kannustaa kuitenkin käytännössä se, että rekisteröinnistä riippuu ryhmän oikeushenkilöllisyys ja avustuksen saaminen eduskunnalta.

Jokaisen ryhmän olisi rekisteröinnin yhteydessä asianmukaista hakea itselleen Y-tunnus. Jos ryhmä välillä poistettaisiin eduskuntaryhmärekisteristä, sen tulisi uudelleen kansanedustajia saatuaan hakea uusi, vanhasta tunnuksista erillinen Y-tunnus, koska oikeudellisesti se olisi tällöin vanhasta oikeushenkilöstä erillinen, uusi oi-

keushenkilö. Y-tunnus olisi vapaaehtoinen rekisteröitävä tieto.

Ilmoituksen tekemisestä vastaisi eduskuntaryhmän puheenjohtaja. Vastata-verbi on valittu käytettäväksi sen osoittamiseksi, että eduskunnan keskuskanslia voi kääntyä puheenjohtajan puoleen, jos ilmoituksen tekeminen laiminlyödään. Konkreettisesti ilmoituksen voi luonnollisesti tehdä esimerkiksi eduskuntaryhmän pääsihteeri, koska kyse ei ole valtiopäivätoimesta, joka edellyttäisi kansanedustajan asemaa.

Momenttiin ehdotetaan otettavaksi myös säännös ns. jatkuvuusperiaatteesta. Tällä tarkoitetaan sitä, että perusilmoitusta ei tarvitse tehdä uudelleen, jos jo perusilmoituksen tehneen puolueen ehdokaslistalta valitaan uusissa kansanedustajien vaaleissa edelleen ainakin yksi edustaja. Tällöin riittää muutosilmoituksen tekeminen. Valitsijayhdistyksen ehdokaslistalta valittujen ehdokkaiden tulisi kuitenkin aina tehdä uusi perusilmoitus, koska tässä tapauksessa taustayhteisön identiteetti ei säily samalla tavoin kuin rekisteröityjen puolueiden kohdalla. Tällaisen eron tekemistä puolueen ja valitsijayhdistyksen ehdokaslistoilta valittujen edustajien muodostamien ryhmien välillä ei myöskään voida pitää kohtuuttomana, koska ilmoitusvelvollisuus on tarkoitus pitää mahdollisimman kevyenä.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin muutosilmoituksen tekemisestä. Tällainen tulee tehdä esimerkiksi silloin, jos eduskuntaryhmän johdossa tapahtuu henkilövaihdoksia. Muutosilmoituksen tekemiselle ehdotetaan asetettavaksi kahden viikon määräaika muutoksen tapahtumisesta. Määräajan säättämistä verrattuna perusilmoituksen tekemiseen puoltaa se, että muutosilmoituksella ei ole vaikutusta ryhmän oikeushenkilöllisyyteen.

Pykälän 3 momentin mukaan perusilmoituksen ja muutosilmoituksen hyväksymisestä päättäisi eduskunnan pääsihteeri. Jos hän katsoo, että ilmoitus ei täytä ehdotetussa laissa säädettäviä vaatimuksia, asia siirtyisi ilman eri toimenpiteitä eduskunnan kansliatoimikunnan päätettäväksi. Oikeudesta hakea muutosta kansliatoimikun-

nan päätökseen ehdotetaan säädettäväksi 18 §:ssä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin eduskuntaryhmän poistamisesta rekisteristä. Tämä tehtäisiin eduskunnan keskuskansliassa, jos rekisteriin merkittyyn ryhmään ei kuulu enää yhtään jäsentä. Tavallisimmin tällainen tilanne voi syntyä toimitettujen eduskuntavaalien jälkeen. Mahdollista on kuitenkin myös, että ryhmä hajoaa kokonaisuudessaan niin, että kaikki sen edustajat siirtyvät toisiin tai toiseen ryhmään taikka muodostavat esimerkiksi kaksi kokonaan uutta ryhmää. Niin ikään on mahdollista, että ryhmän ainoa edustaja kuolee vaalikauden aikana ja hänen tilalleen eduskuntaan tulee toisen puolueen edustaja. Pykälä kattaisi kaikki edellä mainitut tilanteet. Rekisteristä poistamisesta seuraa, että tähän lakiin perustuva oikeushenkilöys päättyy. Rekisteristä poistetun ryhmän puolesta toimimiseen voivat tulla sovellettavaksi yleiset rekisteröimättömiä yhtymiä koskevat periaatteet. Rekisteripoiston jälkeenkin ryhmän edustajat voivat maksaa ryhmän velan ja ryhtyä toimiin, jotka ovat tarpeen ryhmän omaisuuden säilyttämiseksi. Rekisteripoisto vaikuttaa eduskuntaryhmän tekemisiin työ-, vuokra- ja muihin sopimuksiin vastaavasti kuin rekisteröidyn yhdistyksen, yhtiön tai muun yksityisen yhteisön poistaminen sitä koskevasta yhteisörekisteristä.

Ehdotuksen mukaan rekisteristä poistamisen jälkeen eduskuntaryhmän velat pitäisi maksaa ennen kuin varoja voidaan käyttää sääntöjen mukaisesti.

Ehdotuksen mukaan eduskunnan pääsihteeri voisi määrätä yhden tai useamman selvityshenkilön, jonka pitäisi antaa lopputilitys toiminnastaan eduskunnan keskuskansliaan. Selvityshenkilöiden toimintaan, vastuuseen ja lopputilitykseen sovellettaisiin käytännössä periaatteita, jotka vastaavat rekisteröidyn yhdistyksen purkamista koskevia yhdistyslain säännöksiä. Selvityshenkilö voisi siten esimerkiksi hakea rekisteristä poistetun ryhmän asettamista konkurssiin.

8 §. *Rekisteröitävät tiedot.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi luettelo niistä tiedoista, jotka ryhmästä ainakin on ilmoitettava edus-

kuntaryhmärekisteriin. Kyse on siten ilmoituksen vähimmäissisällöstä. Näin ollen ryhmä voisi halutessaan ilmoittaa itsestään tietoja laajemminkin.

Pykälän 2 momentti sisältää perussäännöksen eduskuntaryhmärekisterin julkisuudesta. Menettelyn ja tietojen luovuttamistavan osalta momentissa viitattaisiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin. Käytännössä sovellettavaksi tulisivat lähinnä mainitun lain 13—16 §. Rekisteri olisi yleisön saatavilla myös tietoverkossa eduskunnan verkkosivuilla.

9 §. *Elinkeino- ja ansiotoiminta.* Pykälän mukaan eduskuntaryhmä saa harjoittaa sellaista elinkeinoa ja ansiotoimintaa, josta on määrätty sen säännöissä ja joka välittömästi liittyy sen tarkoituksen toteuttamiseen ja jota ei voida pitää taloudellisesti merkittävänä. Säännöksen tarkoituksena on estää se, että ryhmän harjoittama elinkeino- ja ansiotoiminta voisi olennaisesti vaikuttaa ryhmän yhteisten poliittisten päämäärien muodostumiseen.

Lainkohdan nimenomainen tarkoitus on rajata eduskuntaryhmien mahdollisen elinkeino- ja ansiotoiminnan laatua ja laajuutta. Eduskuntaryhmällä ei säännöksen mukaan voisi enemmistöpäätöksellä olla oikeutta harjoittaa minkälais- ta elinkeino- ja ansiotoimintaa tahansa. Rajoitus voi olla käytännössä tärkeä myös eduskuntaryhmän mahdollisten velkojen suojan suhteen.

Säännös muistuttaa kirjoitusasultaan voimassa olevan yhdistyslain (503/1989) 5 §:ää mutta on tätä rajoittavampi siinä suhteessa, että tässä edellytetään kummankin edellytyksen täyttymistä. Elinkeinotoiminnan on oltava taloudelliselta merkitykseltään varsin vähäistä ja siitä on määrättävä säännöissä. Elinkeinotoiminnan on myös muutoin välittömästi liittyttävä ryhmän tarkoituksen toteuttamiseen. Elinkeino- ja ansiotoiminnan verotukseen sovelletaan yleistä verolainsäädäntöä, kuten säännöksiä yleishyödyllisten yhteisöjen verotuksesta.

Momentissa tarkoitettu elinkeinotoiminta voisi olla esimerkiksi pienimuotoista kustannus- ja julkaisutoimintaa. Kyseeseen voisi tulla

myös erilaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin keskittyvä maksullinen koulutustoiminta.

Tässä laissa tarkoitetun, valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa maksettavan avustuksen käyttöä koskevat erilliset säännöt. Eduskuntaryhmän ei tulisi käyttää näitä avustuksia elinkeino- ja ansiotoimintaan.

2 luku

Eduskuntaryhmän eduskunnalta saama tuki ja sen valvonta

10 §. Eduskuntaryhmän valtion talousarviosta saama tuki. Pykälän mukaan eduskuntaryhmät saisivat nykytilannetta vastaavasti valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa avustusta ryhmän toiminnalle välttämättömän henkilöstön palkkaamiseen ja ryhmän toiminnasta aiheutuviin muihin menoihin. Pykälässä on toistettu nykyisin talousarvioperusteluissa oleva määräys jakoperusteesta. Sen mukaan kukin ryhmä saa samansuuruisen perussumman ja ryhmän jäsenluvun mukaan lisäsumman. Avustuksen rahamäärä jää näin vuotuisen talousarvion varaan, eikä lakia ole tarpeen muuttaa määrärahan muuttuessa.

Avustuksen myöntämisestä ei tehdä erillistä hallintopäätöstä. Eduskunnan kanslia maksaa kuukausittain hakemuksetta ryhmän pankkitilille vaalituloksen mukaisen määrän. Jos edustaja vaalikauden aikana siirtyy toiseen ryhmään, siirtyminen todetaan eduskunnan täysistunnossa ja eduskunnan kanslia ottaa ryhmäkokojen muutoksen huomioon.

Vuoden 2011 budjettiin sisältyvä määräraha jaetaan siten, että kutakin edustajaa kohden eduskuntaryhmälle suoritetaan 1 500 euroa kuukaudessa ja kullekin vaalien tuloksen perusteella muodostetulle ryhmälle perussummana 3 000 euroa kuukaudessa.

Avustuksen käyttöperiaatteista on mahdollista sopia eduskuntaryhmien yhteisen valmistelun tuloksena, kuten on tehty vuonna 2009 (Kansliarahatyöryhmä 31.3.2009). Tuolloin vahvistettujen periaatteiden mukaan avustusta saa käyttää seuraaviin menoihin: 1) henkilökunnan palk-

kaus- ja toimintamenot; 2) tiedottaminen, yhteydenpito ja kokoukset; 3) matkustaminen ja kansainvälinen toiminta ja 4) tutkimus ja kehittäminen. Nyt ehdotettu säännös ei estä tällaisen käytännön jatkamista. On kuitenkin selvää, että tällaisella sopimuksella ei voida ohittaa nyt ehdotettavan pykälän sisältämiä säännöksiä tuen taroituksesta.

Ryhmien saamaan tukeen ja sen valvontaan ei sovelleta valtionavustuslakia (688/2001) vaan yksinomaan tässä ehdotettuja säännöksiä.

11 §. Eduskuntaryhmän toimitilat, toimistovälineet ja hallintopalvelut. Ehdotettavan pykälän tarkoitus on osoittaa, että eduskuntaryhmän saamasta valtionavusta huolimatta eduskunnan kanslia voisi myös sille budjetoiduilla varoilla tukea ryhmien toimintaa. Eduskunnan kanslian ohjesäännön (320/1987) 1 §:n mukaan kanslian tehtävänä on luoda eduskunnalle edellytykset suorittaa sille valtioelimenä kuuluvat tehtävät. Tämän mukaisesti eduskunnan kanslia järjestää kansanedustajille ja ryhmien työntekijöille maksettua muun muassa toimitilat ja kalusteet, välineitä ja laitteita, kuten tietokoneita, tulostimia ja puhelimia, sekä tietojenkäsittelypalveluita ja muuta apua mukaan luettuina kanslian palkkalistoilla olevat henkilökohtaiset avustajat kansanedustajille.

Pykälän sanamuoto mahdollistaisi senkin, että ryhmäkanslioiden koko henkilökunta siirtyisi eduskunnan kanslian palvelukseen tai kansanedustajien avustajat ryhmien palvelukseen ja että eduskunnan kanslia antaisi hallintopalveluina palkanlaskennan ja vastaavat työnantajatehtävät.

Pykälässä mainitaan myös selvyiden vuoksi se, että esimerkiksi eduskunnan kanslialta saadut erilaiset työvälineet ovat vain ryhmän käytössä ja että niiden omistusoikeus säilyy eduskunnalla.

12 §. Eduskuntaryhmän kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastus. Ehdotettavan pykälän 1 momentin mukaan eduskuntaryhmän olisi pidettävä kirjanpitoa kuten rekisteröidyn yhdistyksen. Kirjanpitolain (1336/1997) 1 §:n mukaan kirjan-

pitovelvollisia ovat muun muassa yhdistykset. Kirjanpitolaissa säädetään, miten kirjanpito ja tilinpäätös on tehtävä. Lain 3 luvun 6 §:n mukaan tilinpäätös on laadittava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Kirjanpitoasetuksen 1 luvun 3 ja 7 §:ssä säädetään, miten tuloslaskelma ja tase on tehtävä. Ehdotuksessa ei edellytetä, että eduskuntaryhmä laatii kirjanpitolain mukaisen toimintakertomuksen, koska käytännössä eduskuntaryhmät eivät ylitä kirjanpitolaissa säädettyjä tuottoja, taseen loppusummaa ja henkilöstön määrää koskevia raja-arvoja, jotka ylittävän kirjanpitovelvollisen on laadittava toimintakertomus kirjanpitolain mukaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että ryhmällä on oltava auktorisoitu tilintarkastaja.

Pykälän 3 momentin mukaan ryhmän olisi toimitettava eduskunnan kanslialle jäljennökset tuloslaskelmasta ja taseesta liitteineen, tuloslaskelma- ja tase-erittelyistä sekä tilintarkastuskertomus kuukauden kuluessa siitä, kun tilinpäätös on vahvistettu, kuitenkin viimeistään toukokuun loppuun mennessä. Puoluetuen osalta vastaavat tiedot annetaan oikeusministeriölle.

Pykälään ehdotetun 4 momentin mukaan yleisöllä olisi oikeus saada tieto tuloslaskelmasta ja taseesta samoin kuin tilintarkastuskertomuksesta sen mukaan kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Tilinpäätöksen tuloslaskelma- ja tase-erittelyt eivät kuitenkaan olisi julkisia. Lisäksi lain 13 §:ssä säädettäisiin mahdollisuudesta luovuttaa salassa pidettäviä tietoja ja asiakirjoja viranomaisille, joilla on lain mukaan oikeus niitä saada.

13 §. Valvonta. Ehdotettavan pykälän 1 momentin mukaan kansliatoimikunta valvoisi eduskuntaryhmälle annetun avustuksen käyttöä sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamista. Vastaava säännös puoluetuen osalta on puoluelain 9 a §:n 1 momentissa, jossa säädetään, että oikeusministeriö valvoo puoluetuen käyttöä.

Pykälän 2 momentin mukaan eduskunnan kanslia, nykyisessä organisaatiossa hallinto-osaston tilitoimisto, tarkastaisi eduskuntaryhmän kirjanpidon ja valvonnan kannalta tarpeelli-

set asiakirjat. Nykyisinkin tilitoimisto vastaa ryhmäkanslioiden avustusten käytön valvonnasta. Tarkastustoiminta on ollut pääsääntöisesti pistokoeluontoista mutta muuttuisi nyt koskemaan jokaista ryhmää ja tilikautta. Momentti mahdollistaa myös ulkopuolisen asiantuntijan käyttämisen tarkastuksessa. Vastaavat järjestelyt puoluetuen osalta on säädetty puoluelain 9 a §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin joitakin tietoja koskevasta salassapitovelvollisuudesta. Tällaisia tietoja olisivat eduskuntaryhmän tuloslaskelma- ja tase-erittelyt sekä tarkastustehtävissä saadut tiedot eduskuntaryhmän tai kolmannen osapuolen liike- ja ammattisalaisuudesta taikka toisen taloudellisesta asemasta tai henkilökohtaisista oloista. Salassapitovelvollisuudesta voitaisiin poiketa, jos siihen saadaan suostumus siltä taholta, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Ehdotettu sääntely vastaa pitkälti viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 23 kohtaan ja 26 §:n 1 momentin 2 kohtaan sisältyvää säätelyä. Valvontaan kohdistuvan yleisen luottamuksen suojaamiseksi säädettäisiin kuitenkin nimenomaisesti siitä, että valvonnasta laadittavat raportit ovat julkisia asiakirjoja.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan salassa pidettäviä tietoja ja asiakirjoja voidaan luovuttaa esitutkintaviranomaiselle ja syyttäjälle taikka muulle lain mukaan tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle. Tällöin siis lainvalvontaintressit ja lainsäätäjän erikseen harkitsevat muut edut syrjäyttävät tässä pykälässä tarkoitetut salassapitointressit.

14 §. Avustuksen keskeyttäminen ja takaisinperiminen. Ehdotettavan pykälän 1 momentti koskee kansliatoimikunnan mahdollisuutta määrätä keskeytettäväksi avustuksen maksaminen eduskuntaryhmälle. Tämä tulisi kysymykseen, jos eduskuntaryhmä ei noudata tätä lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin jo maksetun avustuksen takaisin perimisestä, josta päättäisi kansliatoimikunta asianomaista eduskuntaryhmää kuultuaan. Takaisinperinnän edellytyk-

senä olisi, että eduskuntaryhmä on käyttänyt avustusta virheellisesti ja että ryhmä ei ole korjannut virhettä tehdystä huomautuksesta huolimatta. Takaisinperintä kohdistuisi tällöin siihen avustusrahan, joka on käytetty virheellisesti. Perintä voidaan ehdotuksen mukaan toimittaa kuittaamalla se myöhemmin samalle eduskuntaryhmälle suoritettavasta avustuksesta tai kohdistamalla se vielä käyttämättä olevaan avustukseen. Jos virhe on tapahtunut vaalikauden viimeisenä vuonna ja vaaleissa ryhmä ei saa kansanedustajia eikä enää uutta avustusta, virheellisesti käytetty määrä perittäisiin henkilöiltä, jotka ovat ryhmän puolesta asiasta päättäneet. Henkilökohtainen vastuu on kuitenkin syytä rajoittaa tilanteisiin, joissa on toimittu tahallisesti.

Käytännössä takaisinperinnän uhka ehkäisee ennalta virheellisen menettelyn, koska perintä kaksinkertaistaa kustannuksen ja virheellinen menettely epäilyksettä paljastuu jälkeensä tarkastuksessa.

Muutoksenhausta kansliatoimikunnan 1 tai 2 momentin nojalla tehtyyn päätökseen säädettäisiin ehdotetussa 18 §:ssä.

15 §. Jäsenten siirtyminen toiseen eduskuntaryhmään ja ryhmän toiminnan loppuminen.

Vaalikauden aikana edustajat voivat siirtyä ryhmästä toiseen. Jos ryhmä kuitenkin jää toimimaan, maksetut, mutta vielä käyttämättä olevat avustusvarat jäävät ryhmän käyttöön. Jos kaikki jäsenet siirtyvät yhteen tai useampaan muuhun eduskuntaryhmään, vastaanottava ryhmä tai ryhmät saavat käyttämättä jääneet avustusvarat. Varsinkin vaaleissa voi käydä niin, että ryhmä ei jatka toimintaansa. Siinä tilanteessa käyttämättä jääneet avustusvarat tulee palauttaa eduskunnan kanslialle.

Lakiehdotuksen 10 §:n 2 momentin ja nyt ehdotetun sääntelyn välisen suhteen selkeyttämiseksi ehdotetaan pykälän ensimmäiseen virkkeeseen otettavaksi nimenomainen maininta siitä, että kysymys on jo maksetusta avustuksesta. Lisäksi pykälään ehdotetaan säännöstä siitä, miten käyttämättömät avustusvarat jaetaan, kun ryhmän toiminnan päättyessä edustajat siirtyvät useampaan ryhmään. Periaatteena on, että jäse-

nen mukana uuteen ryhmään siirtyy hänen suhteellinen osuutensa toiminnan lopettavan ryhmän käyttämättömistä avustusvaroista.

16 §. Tarkemmat määräykset. Kansliatoimikunta voisi ehdotetun pykälän mukaan antaa tarkempia menettelyihin liittyviä määräyksiä avustuksen maksamisesta ja sen käytön valvonnasta. Määrärahan oikean käyttämisen takeena on avoimuus, joka ohjaa ryhmät varmistamaan ennalta, että toimintaan ei jää arvostelun aihetta esimerkiksi sen vuoksi, että avustusta olisi käytetty vaalien rahoitukseen. Käytännön tilanteissa ohjausta sisältökysymyksissä antaa tilitoimisto, joka tarkastustyössään näkee koko aineiston ja käy keskustelua ryhmäkanslioiden kanssa.

3 luku

Erinäiset säännökset

17 §. Vahingonkorvausvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin eduskuntaryhmän puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja tilintarkastajan vahingonkorvausvastuusta. Erityisiä vahingonkorvaussäännöksiä ehdotetaan ryhmän johdon korvausvastuun selventämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi suhteessa yleiseen yhdistys- ja muuhun yhteisölainsäädäntöön. Eduskuntaryhmän tilintarkastajan vastuusta on tarpeen säätää sen vuoksi, että tilintarkastuslain 51 §:n säännös koskee vain suoraan kirjanpitolakiin perustuvan kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tarkastamista.

Pykälän 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädettäisiin eduskuntaryhmän puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, sääntöjen mukaisen toimielimen jäsenen ja tilintarkastajan vastuusta eduskuntaryhmälle aiheutetusta vahingosta. Taloudellisen korvausvastuun edellytyksenä olisi puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja sääntöjen mukaisen toimielimen jäsenen osalta, että vastuuvollinen on toiminut ryhmän johtamisesta koskevassa tehtävässään huolimattomasti ja tästä aiheutunut taloudellinen vahinko on syytyhteydessä tekoon tai laiminlyöntiin ja vahingon taloudellinen arvo on määriteltävissä.

Lakiehdotuksen 3 §:n mukaan sääntöjen mukaisen toimielimen jäsenten tehtävänä on hoitaa huolellisesti ryhmän asioita lain, sääntöjen ja ryhmän päätösten mukaan. Lisäksi tällaisen toimielimen jäsenten on huolehdittava siitä, että ryhmän kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Toimielimen jäsenet vastaisivat ryhmän hallinnon järjestämisestä sekä hallinnon ohjauksesta ja valvonnasta tavanomaisena pidettävällä tavalla. Toimielimen jäsen voisi siten joutua henkilökohtaiseen vastuuseen ryhmän toimihenkilön huolimattomuudesta aiheutuneesta vahingosta vain, jos hän on itse laiminlyönyt hallinnon järjestämiseen liittyviä tehtäviään, esimerkiksi kirjanpidosta tai laskujen maksatuksesta vastaavia henkilöitä ei ole nimetty eikä ohjeistettu tai näiden valvontaa ei ole järjestetty tavanomaisesti. Varapuheenjohtaja voisi joutua vastuuseen tämän pykälän perusteella vain silloin, kun hän hoitaa puheenjohtajan estyneenä ollessa puheenjohtajan tehtäviä tai hänelle on muuten annettu lähtökohtaisesti puheenjohtajalle kuuluvia tehtäviä. Puheenjohtaja voi delegoida tehtäviään varapuheenjohtajalle ja tehtävien jakamisesta voidaan määrätä ryhmän säännöissä tai ryhmän päätöksellä. Toimielimen jäsenen vastuu voi perustua myös muuhun johdon vastuuta koskevaan lainsäädäntöön, kuten sellaiseen työsuojelulainsäädäntöön, jossa säädetään työnantajan edustajan vastuusta.

Momentin toisen virkkeen perusteella määräytyisi puheenjohtajan ja toimielimen jäsenen taloudellinen vastuu suhteessa ryhmän jäseniin ja sivullisiin, kuten ryhmän velkojiin. Tämän vastuun syntyminen edellyttäisi huolimattomuuden, vahingon ja teon tai laiminlyönnin syy-yhteyden ja osoitetun taloudellisen vahingon lisäksi, että vahinko on aiheutettu tätä lakia, eduskuntaryhmää koskevaa muuta lakia tai eduskuntaryhmän sääntöjä rikkomalla. Tällä lailla tarkoitetaan myös tämän lain perusteella sovellettavaa muuta lakia (esimerkiksi kirjanpitolaki) ja alemmanasteista säädöstä. Toisaalta ryhmän johtoon kuuluva ei voisi joutua tämän pykälän perusteella henkilökohtaiseen vastuuseen esimerkiksi eduskunnan hallinnollisten määräysten vastai-

sen toiminnan tai laiminlyönnin aiheuttamasta vahingosta. On huomattava, että säännös koskee eduskuntaryhmän puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja tilintarkastajan vahingonkorvausvastuuta. Eduskuntaryhmän työntekijän vastuuseen vahingosta, jonka tämä virheellään tai laiminlyönnillään työssään aiheuttaa, sovelletaan vahingonkorvauslain säännöksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan vahingonkorvausvastuun sovitteluun ja korvausvastuun jakautumiseen useamman korvausvelvollisen kesken sovellettaisiin vahingonkorvauslakia. Ehdotuksen mallina on tältä osin yhdistyslain 39 §:n 2 momentti. Lisäksi ehdotetaan, että tilintarkastaja vastaisi myös vahingosta, jonka hänen apulaisensa on tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheuttanut. Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, vastaisi vahingosta yhteisö ja se, jolla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta. Tilintarkastajaa koskevien erityissäännösten mallina ovat tilintarkastuslain 51 §:n 2 ja 3 momentin vastaavat säännökset.

Pykälän 3 momentin mukaan muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava puheenjohtajaa tai varapuheenjohtajaa vastaan viiden vuoden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jona kanteen perusteena oleva päätös tehtiin tai kanteen perusteena olevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin, ja tilintarkastajaa vastaan viiden vuoden kuluessa siitä, kun kanteen perusteena oleva tilintarkastuskertomus esitettiin. Momentin mallina ovat yleisen yhteisölainsäädännön kanneaikoja koskevat säännökset, ja määräajan pituuden mallina ovat viimeksi uudistetun vuonna 2006 annetun osakeyhtiölain säännökset. Lisäksi momenttiin ehdotetaan vahingonkorvauskannetta käsittelevän tuomioistuimen osalta erityissäännöstä, jonka mukaan kanne eduskuntaryhmälle aiheutetun vahingon korvaamisesta voidaan nostaa myös Helsingin käräjäoikeudessa. Erityissäännöksen perusteella esimerkiksi samaa vahinkotapahtumaa koskevat, useampaa vastaajaa koskevat korvauskanteet voidaan nostaa samassa tuomioistuimessa. Oikeudenkäymiskaaren yleissäännösten perusteella kanne on yleensä nostettava kunkin vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa.

18 §. Muutoksenhaku. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset oikeudesta hakea muutosta kansliatoimikunnan päätökseen, jolla se on kieltäytynyt hyväksymästä eduskuntaryhmän tekemää perusilmoitusta tai muutosilmoitusta taikka ryhtynyt lain 14 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin eduskuntaryhmälle myönnettyä avustusta koskeviin toimiin. Muutosta haettaisiin valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusasia olisi käsiteltävä korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisenä.

19 §. Voimaantulo. Ehdotettavan pykälän 1 momentti sisältäisi voimaantulosäännöksen. Seuraavat eduskuntavaalit toimitetaan 17 päivänä huhtikuuta 2011. Tämän vuoksi nyt esillä oleva laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä toukokuuta 2011. Kyseinen ajankohta on kuitenkin todennäköisesti liian varhainen yhtäältä lain mukaisten ensimmäisten perusilmoitusten tekemiselle laista seuraavan määräajan noudattamiseksi ja toisaalta rekisterin tekniseksi perustamiseksi. Eduskuntaryhmät saattavat myös tarvita aikaa sääntöihin laista aiheutuvien mahdollisten tarkistusten tekemiseksi tai jopa kokonaan uusien sääntöjen laatimiseksi. Siksi momenttiin ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka mukaan perusilmoitus olisi tehtävä viimeistään 1 päivänä syyskuuta 2011. Toisaalta lakiehdotuksessa tarkoitetun rekisterin on oltava käytettävissä lain voimaantulosta lähtien, ja eduskuntaryhmän on halutessaan voitava tehdä perustamisilmoitus viimeistään lain voimaantulosta lähtien. Siirtymäsäännösten perusteella perusilmoituksen voi tehdä jo ennen lain voimaantuloa, mutta se voidaan rekisteröidä vasta lain tultua voimaan.

Pykälän 2 momentin mukaan lailla kumottaisiin 1 päivänä tammikuuta 2011 voimaan tullut laki eduskuntaryhmien tuesta. Siihen sisältyneet säännökset on vähäisin muutoksin ja täydennyksin otettu tämän lain 2 lukuun, joten mainittu laki käy tämän lain hyväksymisen myötä tarpeettomaksi.

Pykälän 3 momentti sisältäisi tavanomaisen siirtymäsäännöksen, jonka mukaan ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin. Kyseeseen tulisivat

esimerkiksi uuden eduskuntaryhmärekisterin ylläpitämiseksi tarvittavat laitehankinnat sekä mahdolliset henkilöjärjestelyt.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan pian vuoden 2011 eduskuntavaalien jälkeen eli 1 päivänä toukokuuta 2011. Velvollisuus perusilmoituksen tekemiseen tulisi kuitenkin edellä selostetuista syistä täyttää viimeistään vasta 1 päivänä syyskuuta 2011.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Lakiehdotuksen eduskuntaryhmärekisteriä koskevat säännökset liittyvät perustuslain 10 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista (ks. esim. PeVL 38/2010 vp, s. 2–3, PeVL 25/2010 vp, s. 2/II ja PeVL 27/2006 vp, s. 2/II). Ehdotetun eduskuntaryhmän rekisteröinnin tarkoituksena on tehdä ryhmistä oikeushenkilöitä ja luoda lailla yksiselitteinen ajankohta, jolloin tämä tapahtuu. Rekisteröitävät tiedot luettelaisiin laissa tyhjentävästi. Halutessaan ryhmät voisivat kuitenkin ilmoittaa rekisteriin muitakin kuin laissa edellytettyjä tietoja. Rekisterin käyttötarkoitus olisi ensi sijassa ryhmien toiminnan ja rakenteen läpinäkyvyyden lisääminen, mitä voidaan pitää eduskunnan toimintaan kohdistuvaan yleiseen luottamukseen myönteisesti vaikuttavana seikkana. Tietoja säilytettäisiin rekisterissä vain niin kauan kuin ne olisivat ryhmän toiminnan kannalta merkityksellisiä. Esimerkiksi tieto ryhmän jäsenestä poistettaisiin heti, jos hän ei tule eduskuntavaaleissa enää valituksi tai kuolee kesken vaalikauden. Ehdotettu sääntely vastaa perustuslakivaliokunnan käytäntöä.

Ehdotetun 5 §:n 2 momentin mukaan jokaisen kansanedustajan tulee kuulua johonkin ryhmään. Mainitulla säännöksellä on liittymäkohta perustuslain 13 §:n 2 momenttiin, jossa turvataan jokaiselle oikeus olla kuulumatta yhdistykseen. Eduskuntaryhmä ei kuitenkaan ole oikeushenkilönäkään yhdistys vaan erityislaatuinen eduskunnan toimintaan liittyviä tehtäviä varten lailla järjestetty oikeushenkilö. Kun lisäksi otetaan huomioon, että edustaja voi muodostaa oman eduskuntaryhmänsä, ei ehdotettu säännös ole valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallinen.

Perustuslain 29 §:n mukaan kansanedustaja on velvollinen toimessaan noudattamaan oikeutta ja totuutta. Hän on velvollinen noudattamaan perustuslakia, eivätkä häntä sido muut määräykset. Tämän valtiopäiväjärjestyksestä periytyvän ns. imperatiivisen mandaatin kiellon tarkoituksena on suojata kansanedustajan riippumattomuutta. Uutta perustuslakia säädettäessä hallituksen esityksen perusteluissa huomautettiin, että eduskuntatyö perustuu olennaisesti eduskuntaryhmien olemassaololle ja niiden toiminnalle. Liittyessään eduskuntaryhmään kansan-

edustajat ovat tietoisia ryhmän säännöistä ja toimintatavoista. Tämän vuoksi hallituksen esityksessä katsottiin, että eduskuntaryhmät voivat imperatiivisen mandaatin kiellon estämättä nykyiseen tapaan kohdistaa jäseniinsä erilaisia ryhmän toimintaan osallistumiseen ja ryhmän jäsenyyteen liittyviä sääntöjensä mukaisia seuraamuksia, jotka perustuvat ryhmän sisäiseen toimintavapauteen (ks. HE 1/1998 vp, s. 84/II). Ehdotettu laki ei tuo muutosta tähän oikeustilaan. Kun laissa lisäksi nimenomaisesti säädetään kansanedustajan mahdollisuudesta erota ryhmästä, ei ehdotettu säännös ole perustuslain kannalta ongelmallinen.

Tällä lailla ei myöskään vaikuteta siihen asemaan, joka eduskuntaryhmillä perustuslain ja eduskunnan työjärjestyksen mukaan on eduskuntatyössä.

Aloitteeseen sisältyvä lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

eduskuntaryhmistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään eduskuntaryhmästä, sen rekisteröinnistä ja ryhmän valtion talousar-

vion perusteella saamasta tuesta sekä tuen käytöstä ja valvonnasta.

2 §

Eduskuntaryhmän tarkoitus

Eduskuntaryhmä edistää jäsentensä yhteisiä poliittisia tavoitteita sekä huolehtii ryhmän säännöissä määrättyistä muista eduskunnan toimintaan liittyvistä tehtävistä.

3 §

Eduskuntaryhmän oikeushenkilöys, oikeustoimikelpoisuus ja hallinto

Eduskuntaryhmä merkitään eduskunnan keskuskanslian pitämään eduskuntaryhmärekisteriin. Rekisteröity eduskuntaryhmä voi saada nimiinsä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä olla asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Rekisteröidyn eduskuntaryhmän jäsenet eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa ryhmän velvoitteista, eikä heillä ole oikeutta ryhmän varoihin.

Eduskuntaryhmän säännöissä määrättyjen toimielimien on lain, sääntöjen ja ryhmän päätösten mukaan huolellisesti hoidettava ryhmän asioita. Toimielinten on huolehdittava siitä, että ryhmän kirjanpito on laillinen ja varainhoito luotettavasti järjestetty. Puheenjohtaja edustaa ryhmää. Säännöissä voidaan määrätä muista ryhmän edustajista.

Eduskuntaryhmälle toimitettu haaste ja muu tiedoksianto katsotaan toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi ryhmän puheenjohtajalle tai muulle henkilölle, jolla on yksin tai yhdessä toisen kanssa sääntöjen mukaan oikeus edustaa ryhmää.

4 §

Eduskuntaryhmän nimi

Eduskuntaryhmän nimessä on oltava sana "eduskuntaryhmä". Nimessä saa viitata sen puolueen nimeen, jonka jäseniä enemmistö ryhmään kuuluvista kansanedustajista on. Nimi ei saa olla sekoitettavissa toisen rekisteröidyn puolueen tai toisen eduskuntaryhmän tai rekisteröidyn yhdistyksen nimeen. Nimi ei myöskään saa olla vastoin lakia.

5 §

Eduskuntaryhmän jäsenyys

Eduskuntaryhmän muodostavat saman rekisteröidyn puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokaslistalta viimeksi toimitetuissa eduskuntavaa-

leissa valitut henkilöt sekä ne muut kansanedustajat, jotka ryhmä jäsenikseen hyväksyy.

Jokainen kansanedustaja kuuluu johonkin eduskuntaryhmään. Kansanedustaja voi kesken vaalikauden siirtyä eduskuntaryhmästä toiseen tai perustaa uuden eduskuntaryhmän. Ryhmää vaihtaneella tai vaihtaneilla kansanedustajilla ei ole oikeutta käyttää toiminnassaan entisen eduskuntaryhmänsä nimeä.

Eduskuntaryhmän säännöissä voidaan määrätä, että ryhmän jäsenten on suoritettava maksuja ryhmälle.

Säännöissä voidaan määrätä, että ryhmällä on oikeus päättää ryhmän jäsenelle annettavasta huomautuksesta, varoituksesta taikka hänen erottamisestaan ryhmästä määrääjäksi tai pysyvästi.

6 §

Eduskuntaryhmällä on oltava säännöt. Säännöissä on määrättävä:

- 1) eduskuntaryhmän nimi;
- 2) eduskuntaryhmän toimielimet ja niiden tehtävät;
- 3) toimielinten jäsenten lukumäärä, toimikausi ja valintatapa;
- 4) eduskuntaryhmän edustajien valitsemisesta ja eduskuntaryhmän nimen kirjoittamisesta;
- 5) eduskuntaryhmän tilintarkastajien valitsemisesta sekä heidän lukumäärästään ja toimikaudestaan;
- 6) eduskuntaryhmän tilikausi;
- 7) eduskuntaryhmän päätettäväksi kuuluvat asiat ja päätöksentekotavat;
- 8) eduskuntaryhmän sääntöjen muuttamisesta; sekä
- 9) eduskuntaryhmän varojen käyttämisestä, jos ryhmän toiminta lakkaa.

7 §

Eduskuntaryhmän rekisteröinti

Eduskuntaryhmän on viivytyksettä järjestäytymiskokouksensa jälkeen, annettava eduskunnan keskuskansliaan perusilmoitus eduskuntaryhmästä. Ilmoituksen tekemisestä vastaa ryhmän puheenjohtaja. Perusilmoitusta ei tarvitse

tehdä eduskuntavaalien jälkeen uudelleen, jos saman puolueen ehdokaslistalta on edelleen va-
littu ainakin yksi kansanedustaja.

Jos rekisteröidyissä seikoissa tapahtuu muu-
tos, on tästä tehtävä eduskunnan keskuskans-
liaan muutosilmoitus rekisteriin merkittäväksi.
Muutosilmoitus on tehtävä kahden viikon ku-
luessa muutoksen tapahtumisesta.

Perusilmoituksen ja muutosilmoituksen hy-
väksymisestä päättää eduskunnan pääsihteeri.
Jos pääsihteeri ei hyväksy rekisteri-ilmoitusta,
asia siirtyy kansliatoimikunnan päätettäväksi.

Eduskunnan keskuskanslia poistaa rekisteris-
tä viran puolesta eduskuntaryhmän, jolla ei enää
ole yhtään kansanedustajaa eduskunnassa. Pur-
kautuvan eduskuntaryhmän velat on maksettava
ennen varojen jakamista. Eduskunnan pääsihtee-
ri voi pyytää julkista haastetta eduskuntaryh-
män velkojille ja valita yhden tai useamman sel-
vityshenkilön, jonka on annettava purkautumi-
sesta loppuselvitys keskuskansliaan.

8 §

Rekisteröitävät tiedot

Eduskuntaryhmästä on rekisteröitävä seuraa-
vat tiedot:

- 1) eduskuntaryhmän nimi;
- 2) eduskuntaryhmän säännöt;
- 3) eduskuntaryhmän puheenjohtaja ja varapu-
heenjohtaja tai varapuheenjohtajat;
- 4) eduskuntaryhmän jäsenet;
- 5) henkilöt, joilla on oikeus kirjoittaa ryhmän
nimi; ja
- 6) eduskuntaryhmän tilintarkastajat.

Jokaisella on oikeus saada tietoja ja otteita re-
kisteristä ja siihen kuuluvista asiakirjoista siten
kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta an-
netussa laissa (621/1999) säädetään. Lisäksi re-
kisteri pidetään tietoverkossa yleisön saatavilla
eduskunnan verkkosivuilla.

9 §

Elinkeino- ja ansiotoiminta

Eduskuntaryhmä saa harjoittaa sellaista sen
säännöissä määrättyä elinkeino- ja ansiotoimin-
taa, joka välittömästi liittyy ryhmän tarkoituk-
sen toteuttamiseen ja jota ei voida pitää taloudel-
lisesti merkittävänä.

2 luku

Eduskuntaryhmän saama tuki ja sen valvonta

10 §

Eduskuntaryhmän valtion talousarviosta saama tuki

Eduskuntaryhmä saa valtion talousarvioon
otetun määrärahan rajoissa avustusta ryhmän
toiminnalle välttämättömän henkilöstön palk-
kaamiseen ja ryhmän toiminnasta aiheutuviin
muihin menoihin.

Määräraha jaetaan ryhmien kesken siten, että
kukin ryhmä saa kuukausittain samansuuruisen
perussumman ja ryhmään kuuluvien edustajien
määrän mukaisen lisäsumman. Perussumma
suoritetaan kuitenkin vain vaalituloksen perus-
teella muodostetulle eduskuntaryhmälle.

Tähän avustukseen ei sovelleta valtionavus-
tuslakia (688/2001).

11 §

Eduskuntaryhmän toimitilat, toimistovälineet ja hallintopalvelut

Eduskuntaryhmä saa maksutta käyttöönsä
eduskunnan kanslialta kokous- ja toimistotiloja,
kalusteita, työvälineitä, tietojenkäsittelypalve-
luita ja muita hallintopalveluita sen mukaan kuin
eduskunnan kansliatoimikunta päättää.

12 §

Eduskuntaryhmän kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastus

Eduskuntaryhmän kirjanpito ja tilinpäätös laaditaan siten kuin kirjanpitolaissa (1336/1997) säädetään yhdistyksestä.

Eduskuntaryhmällä on oltava tilintarkastuslaissa (459/2007) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastajaan ja tilintarkastukseen sovelletaan, mitä näissä laeissa säädetään.

Eduskuntaryhmän on toimitettava eduskunnan kansliaan jäljennökset tuloslaskelmasta ja taseesta liitteineen ja tuloslaskelma- ja tase-erittelyistä sekä tilintarkastuskertomus kuukauden kuluessa siitä, kun tilinpäätös on vahvistettu, kuitenkin viimeistään toukokuun loppuun mennessä.

Tuloslaskelmasta ja taseesta sekä tilintarkastuskertomuksesta saa tietoja sen mukaan kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Tilinpäätöksen tuloslaskelma- ja tase-erittelyt eivät kuitenkaan ole julkisia.

13 §

Valvonta

Eduskunnan kansliatoimikunta valvoo eduskuntaryhmän saaman avustuksen käyttöä sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamista.

Eduskunnan kanslia tarkastaa eduskuntaryhmän kirjanpidon ja valvonnan kannalta tarpeelliset asiakirjat. Ulkopuolinen asiantuntija voi kansliatoimikunnan pyynnöstä avustaa tarkastuksessa.

Tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suorittava henkilö on velvollinen pitämään salassa eduskuntaryhmän tuloslaskelma- ja tase-erittelyt sekä tehtäviään suorittaessaan saamansa tiedot eduskuntaryhmän tai toisen liike- tai ammattisalaisuudesta taikka toisen taloudellisesta asemas-

ta tai henkilökohtaisista oloista, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, suostu tiedon ilmaisemiseen. Valvonnasta laadittavat raportit ovat kuitenkin aina julkisia asiakirjoja.

Salassa pidettäviä tietoja ja asiakirjoja voidaan luovuttaa esitutkintaviranomaiselle ja syyttäjälle taikka muulle lain mukaan tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle.

14 §

Avustuksen keskeyttäminen ja takaisin periminen

Jos eduskuntaryhmä ei noudata tätä lakia tai sen nojalla annettuja määräyksiä, kansliatoimikunta voi määrätä avustuksen maksamisen keskeytettäväksi, kunnes velvoite on täytetty.

Kansliatoimikunta voi määrätä maksetun avustuksen takaisin perittäväksi siltä osin kuin eduskuntaryhmä on käyttänyt avustusta virheellisesti, jollei virhettä ole kansliatoimikunnan huomautuksen johdosta korjattu. Takaisin perittävä määrä voidaan vähentää samalle eduskuntaryhmälle myöhemmin maksettavasta avustuksesta. Jos sellaista tai käyttämättä jäänyttä avustusta ei ole, peritään virheellisesti käytetty määrä henkilökohtaisesti ja yhteisvastuullisesti niiltä, jotka tahallaan käyttivät ryhmän avustusta väärin.

15 §

Jäsenten siirtyminen toiseen eduskuntaryhmään ja ryhmän toiminnan loppuminen

Jos eduskuntaryhmän kaikki jäsenet siirtyvät toiseen eduskuntaryhmään, maksettu avustus siirtyy vastaanottavalle ryhmälle. Jos jäsenet siirtyvät eri ryhmiin, maksetut avustukset jaetaan ryhmien kesken niihin siirtyvien jäsenten lukumäärän mukaisessa suhteessa. Jos ryhmän toiminta muutoin loppuu, käyttämättä jäänyt avustus palautetaan eduskunnan kanslialle velvoitteiden suorittamisen jälkeen.

16 §

Tarkemmat määräykset

Kansliatoimikunta voi antaa tarkempia menettelyyn liittyviä määräyksiä avustuksen maksamisesta ja sen käytön valvonnasta.

3 luku

Erinäiset säännökset

17 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Eduskuntaryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sääntöjen mukaisen toimielimen jäsen ja tilintarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut eduskuntaryhmälle. Sama koskee vahinkoa, joka on aiheutettu eduskuntaryhmän jäsenelle tai muulle tätä lakia, eduskuntaryhmää koskevaa muuta säädöstä tai eduskuntaryhmän sääntöjä rikkomalla. Työntekijän asemassa olevan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään erikseen.

Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslain (412/1974) 2 ja 6 luvussa säädetään. Tilintarkastaja vastaa myös vahingosta, jonka hänen apulaisensa tahallisesti tai huolimattomuudesta on aiheuttanut. Jos tilintarkastajana on tilintarkastusyhteisö, vastaavat vahingosta yhteisö ja se, jolla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.

Tämän pykälän perusteella ajettava muuhun kuin rangaistavaan tekoon perustuva kanne on nostettava eduskuntaryhmän puheenjohtajaa, varapuheenjohtajaa tai sääntöjen mukaisen toimielimen jäsentä vastaan viiden vuoden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jona kanteen perusteena oleva päätös tehtiin tai kanteen perusteena olevaan toimenpiteeseen ryhdyttiin, sekä tilintarkastajaa vastaan viiden vuoden kuluessa siitä, kun kanteen perusteena oleva tilintarkastuskertomus esitettiin. Kanne eduskuntaryhmälle aiheutetun vahingon korvaamisesta voidaan nostaa myös Helsingin käräjäoikeudessa.

18 §

Muutoksenhaku

Kansliatoimikunnan 7 §:n 3 momentin tai 14 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Asia on käsiteltävä korkeimmassa hallinto-oikeudessa kiireellisenä.

19 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2011. Perusilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään 1 päivänä syyskuuta 2011.

Tällä lailla kumotaan eduskuntaryhmien tuesta annettu laki (1091/2010).

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 22 päivänä helmikuuta 2011

Timo Kalli /kesk
Pekka Ravi /kok
Eero Heinäluoma /sd
Annika Lapintie /vas

Ville Niinistö /vihr
Ulla-Maj Wideroos /r
Bjarne Kallis /kd
Raimo Vistbacka /ps